

ERDÉLYI GAZDA

ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG:

Kolozsvárt, belközép-utca 11. szám,
hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt.

Az erdélyi gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják

KIADÓHIVATAL:

Kolozsvárt, belközép-utca 11. szám,

ide küldendők a hirdetések, mindennemű mellékletek, előfizetési és hirdetési pénzek, valamint a reklamatiók.

Hirdetések a legolcsóbb árszabály szerint vétetnek fel

TARTALOM.

Az erdélyi gazdasági egyesület tagjaihoz.

Levél a szerkesztőhöz.

Tarló- vagy fehér répa és a pozdor vagy fekete gyökér
Tavaszi lóvásár Budapesten.

Kormányintézkedés.

Tüdőlob-gyanús állatok szállítása.

Egyleti élet.

Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató-választmányának f. é. április 20-án tartott ülése. — Az erdélyi gazdasági egyesület állatkiállítási és állattenyésztési szakosztályának április 23-án tartott ülése.

Rövid szakközlemények.

A dohos borok megjavítása. — A talaj betödése a zöldségek között. — Az ugori keserű ize. — A dinnye-termeléshez. — Nedves pinczék falainak bevonására. — A rázkódás befolyása a tejre.

Vegyesek.

Gyászír. — A méhészeti az ezredéves kiállításán. — Szolnok-Dobokavármege szarvasmarha tenyésztése. — A szőlők megújítására alkalmas mód. — A zabaveny tartalma — A legújabb cukorcartel. — Magyar liszt bevitelére Franciaországba. — Lapkésés

Piaczi értesítő.

Hirdetések.

Az erdélyi gazdasági egyesület tagjaihoz.

Az erdélyi gazdasági egyesület tagjainak érdekeit folyton szem előtt tartván, fő figyelmet fordított arra is, hogy vagyonuknak úgy a tűz-, mint a jégkár elleni biztosítását minél jutányosabban eszközölhessék.

E végből már a 80-as évek elején szerződést kötött volt egyik biztosító társasággal, mely azonban lejárván, újabb pályázat útján az „Adriai biztosító társulattal” és pedig ennek Kolozsvárt székelő vezérigénynek-ségével kötött 12 évre újabb szerződést.

Ezen szerződés egyesületünk tagjainak úgy a tűz-, mint a jégkár elleni biztosításoknál eddig nem ismert előnyöket nyújt, úgy, hogy a tagjaink biztosítása az eddigi nagy adózás helyett, alig észrevehető csekélységbe fog kerülni ez után.

Addig is tehát, a míg a díj táblázat, a szerződés részleteivel, pár nap múltán, t. tagjaink kezében leend, felhívni kívántuk már előljáróban erre a figyelmet, hogy a jégkár elleni biztosítás megindultával egész bizalommal és nyugodtan eszközölhessék biztosításukat az „Adriai biztosító társulat” erdélyrészi vezérigénynek-ségével; a mit saját jól felfogott érdekeikből nem tudunk elég melegen ajánlani.

Az erdélyi gazdasági egyesület
ELNÖKSÉGE.

Levél a szerkesztőhöz,

az alföldi munkás mozgalom alkalmából.

— 1894. április 28.

Kedves szerkesztő barátom!

Olvastam a hírlapokban az alföldi munkás zendüléséről. Noha az ottani viszonyokkal nem igen vagyok ismerős, mert azon a vidéken alig fordultam meg egy párszor, de Török Szent-Miklóson laktam, hol némileg hasonló viszonyok vannak s így gondolkodtam azon, mi oka lehet, hogy az oly termékeny, a munkát hálásan megfizető földön, a gasz munkabérek, és alacsony termény árak mellett a munkások elégedetlenek?

Gondolatim során az okot abban keresem, hogy ottis, mint mindenütt, hol a munkások napszámra dolgoznak, nem törődnek a holnappal, hanem csak a mai nap kínálkozó javakat akarják élvezni. Például Kolozsvárt is látjuk, hogy a napszámos fehér czipót és cigány peccenyét eszik, naponta többször pálinkázik, szivart szí, sörözik stb., mintha bizony az a rozspálinka és fehér czipó több erőt adna neki, mint a jó rozskenyér, s a peccenyé helyett is nem-e jobb lenne egy tányér főzelék félannyi hussal? Node erre nem gondol egy sem, hanem, a mint mondják, jól él, mert hát van kereset bőven. Igen ám, de legyen csak 3—4 napig kedvezőtlen idő, már akkor aztán nincs mit ennie, mert ezekre a napokra a bőség idején mit sem takarított meg. Így van ez a földmunkásoknál, így a gazdasági napszámosoknál is. A pénzzel bánni nem tudnak, mikor bőven van mind elköltik, aztán máskor nincs mit egyenek. Ebben vélem én a munkás zavargások okát, és pedig azért is, mert oly vidéken ütötte fel a fejét, hol a napszám rendszer divik.

Hát aztán télen mit esznek, ha most is 2—3 kereset nélküli nap éhséget hoz rájuk? Egészen másként áll a dolog a részes munkásokkal, mert azok a jövőnek dolgoznak a jó reménység fejében a munka napjaiban a nélkülözéseket is békén tűrik; hisz ki van köztünk kinek nélkülöznie nem kell? De aztán eljő az aratás, a kukoricza szedés ideje s ime egy félévig össze gyűjtögetett munkának gyümölcse egyszerre a gabonásba, a kasba kerül. Ebből aztán egy pár malaczkát meg lehet hizlalni s egész a jövő aratásig az egész családnak van mit ennie;

a ki igyekezett még egy pár tehénkének való széna is össze került részes munkával.

De másfelől tekintve a dolgot, a munkás erkölcsére is nagy befolyással van a napszámos, avagy a részes munka, mert míg a napszámos nincs a munka-adóhoz kötve, — ha nem tetszik neki ez, holnap a másik-, azután a harmadikhoz vándorol, viszont a munkaadó is ma ezt holnap mást fogad fel, — tehát a kapocs köztük laza; a napszámosnak nem áll érdekében, hogy a tehetségéhez képest a legjobb s mentől több munkát végezzen, csak arra ügyel, hogy a nap elteljen s ő kapja meg a bérét. Az a sok czifra szitkozódás, mit napestig tunyaságáért el kell tennie, lassanként megszokottá válik s érzéketlenné teszi, a mi, tudjuk, erkölcsi romlás.

Ellenben a részes művelésnél éppen megfordítva, a munka-adó és munkás hosszabb időre egymáshoz vannak kötve, s így össze szoknak, mentől jobb és több munkát végezni saját érdekében áll, de ugyanolyan részben a munkaadónak is hasznot csinál; saját munkájában gyönyörködik, tehát élvez; a mai munkájának szerzeményét nem adhatja oda pálinkáért, meg fehér czipóért, hanem megelégszik szűkebb kosztal is, tehát mértéktelenséghez szokik; több hónapon át dolgozik, keresményét ugyszólván meggyűjti, tehát takarékos lesz; éppen téli-re kapja kezébe a terményeket s így van miből élnie. Hát még, ha a munkaadó szempontját tekintjük, reá nézve mennyivel jobb a részes a napszámosnál, az az elmondottakból világosan kitűnik. Sőt az sem kicsinylendő előny, hogy a munkaadónak nem kell napszám bérekre pénzt kiadni, hogy a drága napszám béreket fizesse, hanem terményeinek a munkásokat illető részét így értékesítette a nélkül, hogy piacra járt volna vele.

Ugy vélem tehát, legezéravezetőbb lenne azokat a mezei napszámosokat a részes művelésre szoktatni, a mi pedig nem a kormány, hanem a birtokosok, haszonbérletők és gazdatisztek, szóval a munkaadók feladata, úgy a nemzet, mint a saját jól felfogott érdekeikből.

Üdvözöl

egy jó barátod.

Legmagasabb csiraképeségű fajazonos répamagvak u. m.:
Eredeti sárga oberndorfi
Eredeti vörös Mammuth
Eredeti sárga olajbogyóalakú

Mauthner Ödön

magkereskedésében Budapesten

Tarló- vagy fehér répa és a pozdor vagy fekete gyökér*)

I.

Tarló- vagy fehér répa.

— Brassica Rapa. —

Magva jóval kisebb a káposzta repce magvánál, színe a fajok szerint világosabb vagy barnább.

Csiraképesége 4-5 évig tart. Szereti az iszapos, agyagos, homok talajt. A tulságosan kötött, nedves talajban nem jól tenyész.

Magvát válfajaihoz mérten márcziustól augusztus derekáig sorokba vagy elszórva vetjük s ismét a fajok nagysága szerinti távolságra 15-30 cm-re egymástól. A fiatal palántákat száraz időjárás mellett a földi balhák lepik el s ilyenkor a legtöbb esetben tönkre is teszik. Hogy ezeket távol tartsuk, beszórjuk az elveteményezés előtt az egész táblát hamuval, mézporral vagy korommal. Vagy ha a földi balhák mégis fellépnének, behintjük a fiatal palánták leveleit jól szétporlott mézszszel, kénvirággal, megöntözzük szappanlével. Ugyanezt teszszük a hernyók ellen is.

Fajait a következőképpen csoportosítjuk: Az ehető- vagy kerek-répa (Brassica rapa hortensis). Ezt márczius-áprilisban vetjük s már májusban élvezhető. A kerek-répa igen izletes és gyenge, s a kertekben való tenyésztésre alkalmas. Hogy mindig friss és gyenge répánk legyen, még egy második veteményezést is teszünk július vége felé, ebből nyerjük aztán a magnakvalókat is. — Számos fajai közül a legelterjedtebbek: a májusi sárga és fejtér, lapos, kerek finom, az arany golyó, ezüstfehér, a hógömb, stb.

2. A deltowi vagy márkai répa. Nagyon kicsi, alig 4 cm. hosszú s 1 cm. vastag, sárgás-vörös színű, kemény és igen izletes husu. Szt.-János-nap körül vetjük és októberre fejlődik ki. Ez a faj a talajban gen válogató és ezért nem is mindenütt tenyészhető sikerrel.

3. A tarló répa. Magvát Szt.-János-naptól augusztusig vetjük, rendszeren a már learatott korai termények talajába. Ezen válfaját inkább a gazdaságban, mint kertben vetik, inkább takarmánynak, mint főzeléknek miveltik. Ezek jóval nagyobbak, mint az előbbieket s így ritkábban is veteményeztetnek. Mielőtt a kemény fagyok beállnának felszedjük őket, megtakarítjuk és fagymentesen elvermeljük.

Magtermelésre a fajok minőségénél fentebb elősorolt időszakban veteményezünk. Októberben a gyökereket felszedjük, megtakarítjuk, osztályozzuk és fagymentes gödrökben elvermeljük.

Márcziusban aztán kiültetjük a kisebb fajokat 30 cm. négyzetbe, a nagyobbakat 40 cm-re.

A további kezelése mindenben megegyez a fejes káposztánál elmondottakkal. Ezt is mint a káposztát, minden egyéb káposzta- vagy repceféléltől lehetőleg távol kell tartani, nehogy elkorcsosodjék.

II.

Pozdor, vagy fekete gyökér.

— Scorzonera hispanica. —

A pozdor vagy fekete gyökér jó meleg napos fekvésű, mélyen mivelt s kellő táperős talajt szeret. — Több évig el él; mindamellet 3. évnél tovább nem hagyjuk meg, mert azok már igen rágósak, vének és izetlenek lesznek.

Magvát márczius végén, április elején vetjük 25 cm. távolságu sorokba. Kellően mivelt táperős földből már az első évben élvezhető gyökereket kapunk, mindamellet csak kimélettel nyulunk hozzájuk az első évben, mert csakis a második évben vannak kellően elkészülve.

Még egy későbbi veteményezést is tehetünk augusztus-szeptemberben, s a következő évben ez után is elég szép gyökereket kaphatunk.

Kikelés után a sorokban álló palántákat megritkítjuk, úgy, hogy egymástól 5-10 cm-re álljanak, ezek után gyakrabban kitakarítjuk és megkapálgatjuk.

A téli szükségletre szántakat, még mielőtt a föld erősen megfagyana, kiássuk és pinczébe elrakjuk,

*) Mutatvány L'Huilier István „Konyhakerti magvak termelése” című, az erdélyi gazdasági egyesület könyvkiadó vállalatában legújabbán megjelent füzetből.

a többi pedig állóhelyén hagyjuk. A téli szükségletre szántakat kiásásánál fölötte ügyelnünk kell arra, hogy a gyökereket meg ne tépjük vagy meg ne vágjuk, mert ekkor a tejnedv kiszivárog s ez által a gyökerek jó ize is elvész.

A pozdor-ágyakat legfeljebb 1¹/₂ mtr. szélesre osszuk csak, mert a magvai oly rendetlenül érnek, hogy naponta is folyton szedni kell, tehát könnyen hozzáférjük. Magvai júlistól szeptemberig érnek. A leszedett magvakat megszáritjuk, megtakarítjuk és zsákba mérve a magtárba szellős helyen felakgatjuk. A magszedés a második évben veszi kezdetét, s ez folytatódhatik több éven át. A pozdor magvát az egerek és madarak is nagyon szeretik, a nyulak meg leveleit, amiért is ezektől óvniuk kell.

A pozdor leveleit különben a selyembhernyók etetésére is próbálták felhasználni.

A jó csiraképes magból mintegy 50-60%-nak kell kiesirázni. Csirázik 8-10 nap alatt. Csiraképeségét 2-3 évig tartja.

L'Huilier István.

Tavaszi lóvásár Budapesten.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által május hó 9, 10, 11 és 12 én tartandó tavaszi lóvásár igen érdekesnek ígérkezik.

Az idén a vásárral kapcsolatban először rendeztetik díjlovaglás is, melynél ugy a közös hadsereg, valamint a honvédség tisztikara közreműködik. De részt vehet minden urlovas és pedig nemcsak belföldi, hanem külföldi is.

A vásárt a lótenyésztés emelésére alakult részvény-társaság „Tattersall” helyiségeiben (Külső Kerepesi-ut, a keleti pályaudvarral szemben) tartják meg.

Eddig 11 négyes fogat, 54 kettes fogat és 59 paripa van bejelentve. Azonkívül még 30 herélt Mezőhegyesről.

A legjobb négyes fogatok, kettes fogatok és paripák értékes díjakkal tüntettetnek ki, melyekhez József főherceg Ő fensége tiszteletdíjjal, a földmiveltési miniszterium pedig 1000 frttal járul hozzá.

A díjlovaglás díjaihoz gróf Eszterházy Miklós 2000 frttal; a lótenyésztés emelésére alakult részvény-társaság igazgatósága 1500 frttal, a honvédelmi miniszter 400 frttal járultak hozzá.

Tiszteletdíjakat helyeztek kilátásba: Herczeg Lobkowitz Rudolf, az Urlovasok Szövetkezete és a magyar Lovaregylet.

A vásár bíráló-bizottsága következőleg alakult meg: I. Négyes fogatok; gróf Andrassy Sándor, Döry Jenő, Döry Lajos, Inkey Antal, Jankovich Elemér, Schmidt József, gróf Széchenyi Aladár. II. kettes fogatok: Bernrieder József, gróf Desseffy Aurél, Kisfaludy Sándor, Kovács Sebastyén Endre, Luczenbacher Miklós, báró Üchtritz Zsigmond. III. Paripák: Gróf Eszterházy Miklós, Horváth János zalabéri, Hoffmann Lipót, báró Kotz Venczel, gróf Szapáry Iván, gróf Szapáry Péter, ifj. gróf Széchenyi Imre, Zoltán Elek.

Nevezéseket a díjlovaglásra elfogad, katalógusokat és tervezeteket és bárminő felvilágosítást szívesen ad az Országos Magyar Gazdasági egyesület titkári hivatala, (Budapest, Üllői-ut, Köztelek.)

Kormányintézkedés.

— Tüdőlob-gyanus állatok szállítása. A földmiveltésiügyi miniszter a ragadós tüdőlobbal való fertőzés gyanujában álló szarvasmarha-szállítmányokkal követendő eljárásra 23,708 sz. a. rendeletet adott ki, melyben közli, hogy a fertőzés gyanuja miatt vágóhídon való értékesítés céljából kisajátított állatok csak igazolvány kíséretében, a legközelebbi vasutállomásra és onnan valamely nagyobb fogyasztási piac- hatósági felügyelet alatt levő közvágóhidjára szállíthatók.

Egyleti élet.

Az erdélyi gazdasági egyesület igazgatóválasztmányának f. é. április hó 20-án korelnök Demeter Károly elnöklété alatt ülést tartott. Jelen voltak: Demeter Károly, Molnár Sándor, Benkő Mihály, Reich Albert, gróf Beldi Ákos, Gyárfás Benedek, dr. Szentkirályi Kálmán és Sz. Szakáts Péter egyl. titkár.

Sz. Szakáts Péter titkár jelentvén, hogy egyesületi elnök családgyászai miatt az ülésben nem vehet részt, valamint hogy az alelnökök is akadályozva vannak a megjelenésben, az alapszabályok 20 §. értelmében korelnök választását kéri a mai ülés vezetésére; mihez képest korelnökké Demeter Károly egyhangulag megválasztott.

Korelnök jelezvén, hogy az egyesület érdekében gazdag elnökét, édes atyja elvesztése miatt, súlyos csapás érte; igazgatóválasztmány e fölötti fájdalomának jegyzőkönyvileg ad kifejezést s gyászoló elnökéhez részvét irat intézését határozza.

A múlt ülés fölolvastott jegyzőkönyve tudomásul vétetett s a jelen ülés jökönyvének hitelesítésére fölkértek Gyárfás Benedek, Benkő Mihály, Molnár Sándor tagtársak.

A pénztári jelentés szerint az egyesület márczius havi összes bevétele 1153 frt 20 krt; összes kiadása 423 frt 25 krt tett és így átvitetett ápril hóra 729 frt 95 kr; mely tudomásul vétetett.

Az orsz. magy. gazd. egyesület megküldi az ápril 5-én tartott nagy gyűlés jegyzőkönyvét s a május 9-ére egybehívott értekezletre képviselők küldését kéri, melynek elintézésére, egyesületi elnök kéretett fel.

Kovácsy Sándor mint. oszt. tanácsos és földbirtokos ajánlja tenyész sertéseit; az Erdélyi Gazdában való közlése határozottat.

Molnár Sándor e. ügyész jelentésére a néh. Páll Sándor alapító tag hagyatékának befizetése s ezzel az ügy teljes lebonyolítása, a hagyakozó iránti hálával tudomásul vétetik és az 1648 frt 28 kr. hagyomány, az örökhatyó végrendekezése értelmében „Fülel István és neje Páll Mária” nevek alatt csatoltatik az alaptökéhez.

Az erdélyrészi falkavadász társulat kérelmére jutalomdíj 300 korona megszavaztatott.

Az adriai biztosító társulat kolozsvári vezérügynöksége megküldi a kölcsönösen megállapított általuk aláirt biztosítási szerződést, mely egyesületünk nevében is aláíratik és a tagokkal közöltetni fog.

Titkár jelentvén, hogy előleges engedély folytán, a heremág tisztító raktár részére egy új tisztító gépet csináltatott, ennek ára utalványoztatott.

Molnár Sándor egyesületi ügyész felszólalására kimondatik, hogy az egyesületnél viselt tisztai állása, az alapszabályok értelmében, állandó és új választás alá nem esik, miről jegyzőkönyvi kivonat útján is értesítettetni fog.

A titkári jelentés meghallgatására Gyárfás Benedek, dr. Szentkirályi Kálmán, Molnár Sándor és Reich Albert tagokból álló bizottság küldetvén ki, néhány előterjesztés tudomásul vétele után az ülés bezáratott.

Az erdélyi gazdasági egyesület állatkiállítási és állattenyésztési szakosztályának végrehajtó bizottsága, szakosztályi elnök gróf Bánffy György elnöklété alatt f. é. április hó 23-án ülést tartott. Jelen voltak: Gróf Wass Béla, ifj. Lészay Ferencz, Duha Imre, Sárossy Pál és Sz. Szakáts Péter egyesületi titkár.

A múlt ülés fölolvastott jegyzőkönyve tudomásul vétetvén, a mainak hitelesítésére fölkértek gróf Wass Béla, ifj. Lészay Ferencz tagtársak.

Köszönettel tudomásul vétetett, hogy a földm. minister a folyó évre is kegyeskedett megadni a

kiállítás lódiájaira a 4000 frank arnyat, valamint a használati lovak díjára 1000 frtot, melyekkel a kiállítás megtartása lehetővé tétetett.

Határozatba ment, hogy az ez évi kiállítás augusztus 30-tól szeptember 1-ig bezárólag tartassék meg, melynek programja mindjárt meg is állapított.

A földmívelési minisztérium leirata folytán baromfi tenyésztési egyesület létesítése ügyében Vörös Sándor, Sárossy Pál, Duha Imre, Jakab László, Ditrói József tagok és a titkárból álló bizottság küldetett ki, Puskás Béla és más érdeklődők bevonásával.

Ezek és némely kebli intézkedések megtétele után, az ülés véget ért.

Rövid szakközlemények.

— **A dohos borok megjavítása.** A dohos borokat megjavítani úgy, hogy a dohos szag teljesen eltűnjön, nagyon nehéz. E célra még legjobb a bort tiszta csontszénnel át szűrni, a mely a dohos szagot magába veszi. A csontszénen átszűrés alkalmával azonban megtörténhetik, hogy a bor savtartalma neutralizáltatik, a mi ismét az iz megváltozását vonja maga után. Lehet még a bajon úgy is némileg segíteni, hogy a dohos bort összekeverjük a jövő ősszel friss musttal s vele együtt erjesztjük ki.

— **A talaj befödése a zöldséges kertben.** Száraz időjárásban egy nagyobb zöldséges kertben nagy fáradságot és költséget okozó munka a veteményes ágyaknak meglocsolása különösen az esetben, ha a vizet messzebből kell az ágyakhoz hordani. Hogy a talaj ne száradjon ki oly hamar, ezt elérhetjük az által, ha a sorok közei közt lévő talajt betakarjuk érett trágya, lomb, cserkéreg, fűrészpör, vagy mohával, a melyek alatt a talaj hosszabb ideig nyirkos marad; eső után a talaj nem cserepesedik meg, hogy azt lazítás végett kapálni alig kell, mint hogy a talaj annélkül is laza marad. A befödött talajt ritkábban kell gyomlálni, mert a gyomok egyáltalán nem, vagy csak kis mérvben szaporodnak el. A befödés által egyuttal elejét vesszük annak is, hogy heves zápor esők alkalmával azöldségfélék a föld által bepiszkittassanak.

— **Az ugorka keserű ize többnyire a napsugaraknak az ugorka gyümölcsére való behatásától ered.** Míg az ugorka a levelek árnyékában van, addig megtartja jó kellemes ízét. Ha azonban a hőség a leveleket úgy lelakasztja, hogy azok az ugorkának már árnyékot nem nyújtanak, úgy a gyümölcsök keserűvé válnak. Hogy tebát a keserűsödést meggátoljuk, nem kell egyebet tenni, mint az ugorkát úgy a levelek alá helyezni, hogy azok folyton árnyékban legyenek; hogy pedig a levelek le ne lankadjanak, arról gondoskodni kell a növények kellő öntözése által.

— **A dinyetermeléshez.** Vannak a kik kívánatosnak tartják, hogy a késő őszi hónapokban is legyen dinnyéjük. Ezekre nézve figyelemreméltó dolgokat mond el Kürthy ur a „Gy.”-ben. Elmondja nevezetesen, hogy ő még novemberben is pompás, izletes, fris dinnyék felett rendelkezett, a mit aképen ért el, hogy a „Bellegard”, „Montreal Green”, „Champion Market” és „Erkel Ferenc emléke” nevű rendkívül finom válfaj palántáit május hó 10-én azon fészkekből, a melyen e napig szépen nőttek, óvatosan földestül (a talajt pár órával előbb mérsékeltén megöntözve) kiemelve, újból készült tartalékfészkekbe ültette át este és napfelé való oldalon 3 ujjnyira felpeczellt spárgacseréppel lefedve, úgy tartotta 4-5 napig, mire a cserépeket elszedve, a palántái vigan tovább gyarapodtak és diszlettek, a midőn a többi dinnyetők már mind letermettek, elszáradtak és elenyésztek. A dinnyeszüret ezekről a fészkekről október második felében kezdődött és mikor látta K ur egy októberi vőgnap estőjén, hogy azon őjjel ha nem is fagy, de erős dér bizonyára lesz, (a mint lett is) a dinnyetöket a fészkekről levágvá indástól, gyümölcsöstől úgy, a hogy $\frac{1}{2}$ vagy $\frac{1}{3}$ érési stádiumban voltak, elhelyezte védett, de fűtellen előkonyhába, a hol a most érintett stádiumbeliek teljes tökélyre beértek.

— **Nedves pinczék falainak bevonására** a következő keverék ajánlható: 93 rész téglapor

és 7 rész ólomtajt a kellő mennyiségű len olajjal összekevertetik. Mindkét alkotó részt külön-külön kell porrá törni, azután keverni, s lenolajjal egy tézta nemű anyaggá gyúrni. A falakra kent anyag 3-4 nap alatt megkeményedik és a nedvességet nem eresztí át.

— **A rázkódás befolyása a tejre.** Tudvalevő dolog, hogy a rázkódásnak nagy befolyása van a tejre, s hogy többek közt hosszabb rázkódás után, pl nem megfelelő szekeren szállítva, — a vaj is részben kiválik. De befolyása van a rázkódásnak a vaj mennyiségére nézve is. Így a megejtett kísérletek szerint, a két órai, szekéren való rázkódásnak kitett tejből, a vajnak csak 88 $\frac{5}{100}$ át lehet kiköpülni.

Vegyes közlemények.

— **Gyászhir.** Miklósvári id. Miklós Gyula, kir. tanácsos, borászati kormánybiztos, a magyar szőlőszetnek apostola és a fillokszéna által elpusztított szőlők helyreállításának legfáradhatlanabb bajnoka, folyó május hó 2-án reggel, 62 éves korában elhunyt, a kiből a magyar gazda társadalom egy igen tevékeny tagját veszítette el. Az elköltözöttben Miklós Ödön földmiv. államtitkár édes atyját gyászolja. Nyugodjék békével!

— **A méhészet az ezredéves kiállításon.** A méhészeti kiállítás a mezőgazdasági csarnokban a következő 9 csoportban: 1-6 csoport: a méhészerületi kiállítás, 7. csoport: a méhészeti egyesületek kiállítása, 8. csoport: a méhészettörténeti szempontból fontos és érdekes tárgyak, ugyszintén az egész országról vonatkozó statisztikai táblázatok, grafikus rajzok és kartogramok kiállítása. A kiállítás tárgya, melyek aztán a megfelelő csoportokba beosztandók, a következők: pergetett méz üvegekben, lépes méz, mézipar termékek, viasz, mézesházak méhlokok, méhészeti eszközök, mézedények, mézelő növények, méhészeti irodalom, méhészeti taneszközök, mindenirányú méhészettörténeti szempontból fontos és érdekes méhészeti tárgyak, régi-ségek, kimutatások.

— **Szolnok-Doboka vármegye szarvasmarha tenyésztése.** A vármegyei állattenyésztési szabályrendelet által előirt tenyészállatvizsgálatot a megyei bizottság a napokban tartotta meg. Ennek eredménye a következő volt: A csáki-gorbói járásban 22 községnek nem volt bikája. A nagy-ilondai járásban 33 községnek nem volt bikája. A deési járásban 20 községnek nem volt bikája. A kékesi járásban 10 községnek nem volt bikája. A szamosújvári járásban 13 községnek nem volt bikája. A bathleni járásban 5 községnek nem volt bikája. A magyar-láposi járásban 13 községnek nem volt bikája. Tehát összesen... 116 községnek hiányzott a tenyészbikája. A vármegye községeinek tehát oly nagy mennyiségű bikára van szüksége, a melyet nem abban a vármegyében, hanem egész Erdélyben bajos volna beszerezni. De nem csupán a bikák hiányában van a baj, hanem főképp a meglevők milyenségében, és pedig főként azért, mert a többnyire szegény községeknek jó tenyészanyag beszerezésére nem igen van pénzük, sőt a megyei gazdasági egyesület által kamatmentes kölcsönre adott bikákat sem szívesen veszik át, mert azért is fizetniük kell. Szomorú jövőnek néz elébe Szolnok-Doboka vármegye szarvasmarhatenyésztése, annál is inkább, mert a községi bikák beszerzése és tartásához birtokarány szerinti összeggel kell, hogy járuljanak a tulajdonosok s így gyakori az eset, hogy a nagy és középbirtokosok, daczára, hogy aránylag kevés tehenet tartanak, mégis nagyobb birtokuk szerint a bikatartáshoz aránytalanul nagyobb mértékben kénytelenek hozzájárulni, így azután ők az elsők, akik olesó és rossz bikák beszerzését forszírozzák. Mint halljuk, a megyei gazdasági egyesület kebelében ez állapotok orvoslására legközelebb beható tanácskozásokat kezdenek.

— **A szőlők megújítására eredeti és igen praktikus módot alkalmaz** Dulánszky Adolf pécsi püspöki jószágkormányzó. Nevezetesen a püspöki birtokon alkalmazott eseléség 6-10 éves fiait be rendelte Pécsre s az ottani szőlőtelepen a szőlőmívelés ismeretének elsajátítására szorítja őket.

Az apró fiuk oly nagy jártassággal bírnak már az amerikai alanyokkal való bánásmódban, hogy napokint 3-4000 vesszőt oltanak be. Mindenesetre igen gyakorlati és alkalmas mód arra, hogy a mai filloxerás világban oly jelentőségre jutott szőlőtelepítés fogásai, minél szélesebb körben és gyorsan elterjedjenek a nép közt.

— **A zab avenin tartalma.** Sanders tudvalevőleg egy aveninnek elnevezett alkaloidot mutatott ki a zabban, a mely alkaloidnak tulajdonítatik az a kiváló hatás, a mit a lónál a zabon kívül semmi más abrak előidézni nem képes, nevezetesen az izomerő nevelését, s az energiát illetőleg. Tapasztaltatott azonban sok esetben, hogy ezt csak az egész szemű zab képes előidézni, míg ez a kitűnő hatás a darált zabnál sokkal csekélyebb mértékben mutatkozik, vagy egészen el is marad, a mely jelenség abból magyarázható meg, hogy a zuzott zabszemekből a jótékony hatású avenin, részben vagy egészben elillan. A miből az következik, hogy legeszerűbb a lónak a zabot, csak darálatlanul, természetes minőségben nyújtani.

— **A legújabb cukorkartell.** A nyerscukor árának az utóbbi időben történt olcsóbbodása a németországi gyárosokat igen kellemetlenül érintette. Ez okból — mint Berlinből jelentik — arról tanakodnak, hogy eladási kartelt létesítsenek, a melynek célja volna a nagyobb gyárakat közös megállapodásra birni a tekintetben, hogy bizonyos áron alul a nyerscukrot el nem adják. Nálunk az efféle dolgokat másképpen csinálják. Ha a nyers-termelők veszteséggel dolgoznak, akkor a finomítók elég nagylelkűen magukra vállalják a veszteség fedezését — természetesen a fogyasztók zsebéből, a kik aztán annyival drágábbat fizetik a finomítványt. Ha a németek ezt a példát nem követik, arra vall, hogy élelmesség dolgában mögötte állanak osztrák-magyar kollegáiknak.

— **Magyar liszt bevitel Franciaországba.** Párisba Magyarországból a lisztbevitel a folyó év első három hónapjában 105.661 métermázsára rugott; az összes lisztbevitel Franciaországba 113.938 métermázsára volt és így a lisztforgalomnál ugyszólván csakis a magyar piac tartotta fenn a francia piacokkal az üzleti összeköttetést.

— **Lapkésés.** Lapunk a nyomda költözködése miatt pár napot késétt.

— **Kertbirtokosok minden szükségletüket a mi kertjük számára magvakból, legkivált a jelenleg melegágyakhoz szükséges magvakból, műtrágyákból és szerszámokból kell, legmegbízhatóbb és legjobb minőségben a legjutányosabban Mauthner Ödön budapesti magkereskedéséből szerzik be, mely az ezen szükségletekre vonatkozó gazdagon illusztrált árjegyzékét bárkinek kívánatra ingyen és bérmentve megküldi. Minden rendelés még beérkezte napján elintéztetik.**

— **Egy alig használt Clayton és Schutt-leworth-fele, hat lóerejű gőzkukoriczamoroszó 5-600 Hl. napi munkaképességgel eladó kész pénzért, vagy egyenértékű tengeriért.** Bővebb felvilágosítást nyújt a kiadóhivatal.

— **Kerestetik egy gazdasági irtok.** Javadalmazása 120 frt készpénz és teljes ellátás. Bővebbet a kiadóhivatal.

Piaczi értesítő.

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása.)

A forgalom jobbadán a pótvetésre szükséges magvakra szorítkozik, ezek közt első helyen a répa mag áll, mert ez idén is a földi bolha és ormányos bogár kezdi a répavetésekét ölni, de legnagyobb része ott kell, hol olesón vásárolt silány minőségű mag teszi ezen pótvétést szükségessé.

Lóherét meglehetősen keresnek, de kötések e héten nem történnek, úgy látszik a gazdák jól felfogott érdekeikben nem bocsátkoznak az efféle üzletekbe.

Luczárának meglehetősen, muharagnak jó kereslete van.

Jegyzeteink 100 kilonkint Budapesten:

Vörös lóhere, nagyszemű	70-72 frt.
Luczerna, új termésű	55-65 frt.
Muharmag	9-9 $\frac{1}{2}$ frt.

Heremagvak plombozása.

A budapesti m. kir. állami vetőmag-vizsgáló állomás az 1893/94-iki idényben f. évi április hó 26-ig az alább megnevezett magkereskedők és termelők számára a következő mennyiségű vetőmagvakat plombozta le:

Luczerna Lóhere Összesen
métermázsa

Mauthner Ödön, Budapest	1492	2213	3705
Frommer A H, Budapest	666	407	1073
Magy. mezőgazd. szöv.	269	496	765
Gr. Teleki Arvéd, Drassó	16	588	603
Deutsch Gyula, Budapest	232	388	620
Haldek Ignác, Budapest	193	345	543
Ullmann Károly, Budapest	220	202	422
Szávosts Alfonz, Budapest	83	220	303
Krámer Lipót, Budapest	75	66	141
Singer Zs. és test. Bpest	3	70	73
Nöthling Vilmos, Budapest	35	12	47
Boross D. és társa	—	12	12
Ráthfeld Emil Budapest	9	1	10
Összesen:	3298	5019	8317

Kolozsvár, 1894. május 3-ról. Tiszta buza 5 frt 80 kr. 6 frt 80 kr. Rozs 4 frt 60 kr. 4 frt 80 kr. Törökbuza 4 frt 90 kr. 5 frt — kr. Zab 5 frt 60 kr. 5 frt 80 kr. Széna 2 frt 50 kr. Alomszalma 1 frt 40 kr. Métermázsként. Fa kemény nem usztatott 3 frt. (Köbméter.)
Fagygyugyertya öntött 44 kr. Marhahus 52 kr. Konyhaliszt 7 kr. Rizs 20 kr. Gyöngykása 20 kr. Borsó 18 kr. Lencse 18 kr. Paszuly 8 kr. (Kilogrammonként.) Burgonya 3 frt. (Hectoliter) Savanyu káposzta 5 kr. Savanyu répa 10 kr. (Kl.) Kősző 9 kr. Disznózsír 68 kr. Bors 1 frt 50 kr. Hagyma 10 kr. Fokhagyma 20 kr. (Kilogramm.)

Sertésvásári jelentés. Budapest-Köbánya, 1894. május 4-án. Az üzlet csendes volt.

Heti átlagárak: magyar válogatott áru 320—

380 klg. nehéz 50.—50½ kr. 280—300 klg. nehéz 49—50 kr. Óreg 300 klg. tuli 47—48 kr. Vidéki sertés 46—48 kr. Szerb 46—48 kr. Román — kr. tiszta klgk, páronkint 45 klg. ételsúly levonás és 4% engedmény szokásos.

Eléség árak: Tengeri frt 5.15. Árpa frt 6—50 Köbányán átvéve.

Erdélyi piaczi árak.

(Árak krajczárookban.)

A piaczi cikkek	Mérték	Gy.-Fehérvár	Kézai-Vásárhely	Maros-Vásárhely	Medgyes	Nagy-Enyed	Nagy-Szeben	Segesvár
Tiszta buza	mm.	660	648	660	525	880	718	727
Elegy buza	"	600	565	585	400	580	653	548
Rozs	"	515	432	455	350	525	458	457
Árpa	"	—	448	—	—	—	613	—
Zab	"	700	560	638	300	800	674	666
Törökbuza	"	450	545	422	350	525	486	493
Széna	"	300	400	250	200	500	200	200
Alomszalma	"	200	110	140	90	300	140	110
Túzifa	km.	330	250	350	350	260	350	300
Marhahus	kg.	44	44	48	40	44	62	280
Május		28	2	2	3	3	4	2

A piaczi cikkek	Mérték	Szász-Sebes	Csikszreda	Décs	Dicső-Szent-Márton	Erzsébet-város	Fogarás	Brassó
Tiszta buza	mm.	650	781	635	640	750	770	732
Elegy buza	"	560	700	612	400	550	700	488
Rozs	"	450	555	450	380	500	400	486
Árpa	"	—	541	—	360	—	—	543
Zab	"	230	625	530	360	560	666	622
Törökbuza	"	400	625	460	420	500	475	466
Széna	"	200	250	480	—	280	200	240
Alomszalma	"	100	100	160	—	150	150	120
Túzifa	km.	250	190	240	300	280	280	300
Marhahus	kg.	48	36	48	40	44	44	48
Április		12	17	6	29	25	13	27

Kimutatás.

Debreczen sz. kir. városban az 1894. év május hó 1-én és 23-án tartott országos vásárról.

Ló felhajtattott 710 darab, eladatott 150 darab. — Marha felhajtattott 920 drb, eladatott 440 darab. — Sertés felhajtattott 2100 drb, eladatott 1700 drb.

Felelős szerkesztő és kiadó:

Szenterzsébeti Szakáts Péter.
Segéd szerkesztő: Nagy Kálmán.

Eladó 5 drb.

tenyész bika

(magyar- erdélyi fajta.)

Sperker Ferencz

Szt. Demeteri birtokán

u. p. N.-Kend.

A tenyészet már több tenyész kiállításon lett díjazva. Nevezetesen az Udvarhelymegyei gazdasági egyesület által 20 év óta rendezett minden tenyész állat kiállításon mindig az első-díjjakkal; 1891. és 1892. években Kolozsvárt az erdélyrészi 9-ik és 10-ik tenyész-állat kiállításokon

nyolcz I-ső és három II-ik aranydíjjal,

s több dicsérő oklevéllel; legutóbb pedig ez év márczius 1-én a Sz.-kereszturi tenyész bika kiállításon, a most eladásra felállított bikái az

I-ső aranydíjjal és 4 dicsérő oklevéllel lettek kitüntetve.

237. (7-x)

Jégkár elleni biztosítást

elvéllal a

MAGYAR-FRANCZIA BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

(BUDAPEST):

ALAKULT: 1879.

ALAP: 6 MILLIO.

Teljesen befizetett alaptőke: 2.000.000 osztrák értékű forint.

Igazgatósági elnök: Ormódy Vilmos.

Igazgatók: Jeney Lajos, Soltész Vilmos.

Vezérítőkár: Fucks Lajos.

Ugy a jég-, valamint tűzbiztosítási díjtételek is a lehető legmérsékeltetbre vannak szabva; az előforduló károk pedig méltányosan rendeztetnek és gyorsan kifizettetnek.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál:

az erdélyrészi vezérügynökség **K o l o z s v á r t.**

CSERMÁK GYULA,

titkár.

247. (1-6)

K Ü H N E E.

gazdasági gépgyára Mosonban

244. (2-36)

(alakult 1856. évben.)

Főraktár: Budapest, Váci-körut 21-ik szám.

1894. augusztus 1-től Váci-körut 57/a szám.

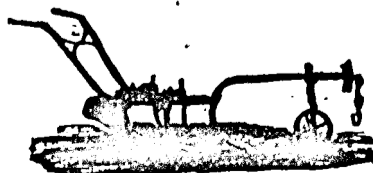
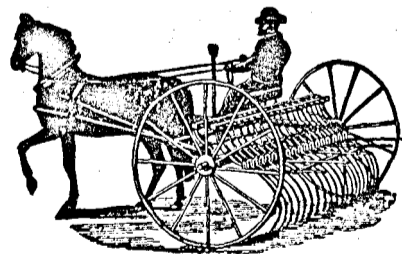
Ajánlja beállott idényre: mivelő eszközeit, lókapákat, töltőgetőket, új répagyomláló lókapát.

Amerikai rendszerű HOLLINGSWORTH, HEUREKA és KEDVENCZ szénagereblyéket.

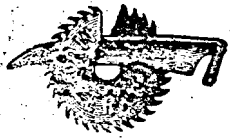
Cséplőkészletek, rosták, konkolyozók, Lack-féle vasekék valamint a leglobb Laacke-féle szántó és rétboronák, könnyű olcsó kettős ekék nagy készletben vannak raktáron.

Hungaria, Mosoni, Jubileum és Balance sorvetőgépek

mindég készletben.

VÉDJEGY.

**Paraszt fogás,
Kasza-szedelgés!**

¶ Miről ismerjük meg a jó kaszát?
¶ Miről ismerjük meg a hamisított kaszát?

Feleletet

nyer e kérdésre minden gazda, a mi *Kasza-árjegyzékünkben*, a mely minden európai nyelven megjelent.

Mielőtt

valaki egy kaszát vásárol, kérje egy levelező lapon a mi kasza-árjegyzékünket, melyet mi költség mentesen megküldünk.

Münzer és társa Bécsben.

Kasza-elárúsítás községek és gazdák részére postacsomagokban.

(3-x)

Gyáriraktár: PÁRIS.

UNICUM

szabadalmazott

**peronospora
permetező**

az orsz. magy. kert. egyesület 1893-iki kiállításán a legelső díjjal a nagy

**arany éremmel
kitüntetve**

Ara teljesen felszerelve csiszolt erős **vörösrézputtonnyal**

14 forint 75 kr.

Kapható egyedül csakis

**MAUTHNER
ÖDÖN**

magkereskedésében
Budapestben.

Főüzlet: Andrássy-ut 23.

(5-x) Fióküzlet: Koronaherceg-u. 18. 238.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Valódi

Oberdorfi répamag	pr. 100 kg.	112	frt.
Sárga buczokrépa-mag	" 100 "	80	"
Esparzette (baltacim)	" 100 "	20	"
Homoki bükköny	" 100 "	36	"
Arankamentes luczerna	" 100 "	76-84	"
Arankamentes lóhere	" 100 "	80-84	"
Fümagvak, bükköny, Czukorezirok	" 100 "	12	"

Aranyköles stb. míg a készlet tart!!!

SZÁVOSZT ALPHONS

cs. és kir. udv. szállítónál

BUDAPEST, V., Arany János-utca 11.

Árjegyzék kívánatra bérmentve.

236. (8-x)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Kwizda Ferencz János
osztr.-m. cs. és k. és románk. udv. szállító ker. gyógyszerháza, *Korneuburgban.*

Kwizda-féle köszvényfolyadék.
Évek óta kipróbált, fájdalomcsillapító házi szer köszvény, csúsz és idegbajok ellen.

Kwizda-féle köszvényfolyadék.
Kapható minden gyógyszerárban.

Tessék a védjegyre ügyelni s a vételnél határozottan kifejezni:

Kwizda-féle köszvényfolyadék.
222 (5-15)

Árak:
1/2 palaczk
1 frt o. é.
1/2 palaczk
60 kr.

Raktár TAUFFER FERENCZ utóda cégnél

KOLOZSVÁRT.

Az első szegedi cs. és kir. szabadalmazott

Műtrágyagyár Részvénytársaság

ajánlja a nagy érd. gazda közönség figyelmébe saját gyártmányu és szavatolt növényi-tápanyag tartalmu

**phosphor
nitrogén
kali**

műtrágyáit

nemkülönbén szabadalmát képező

k ü l ö n l e g e s s é g e i t
mindennemű gazdasági növényekre.

A gazdaközönség kényelmére gyártmányainkból állandó nagy raktárt tart **TAUFFER FERENCZ utóda magkereskedő cég KOLOZSVÁRT.**

Árjegyzéket és a műtrágyák alkalmazására vonatkozó vezérfontalat bárkinek készséggel küld.

117 (18-x)

az igazgatóság.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Legkorábban érő, első rendű, eredeti **székely tengeri** vetőmag

— a Bögözi. vasut-állomáshoz szállítva, — métermázsánként 8 frtért kapható

Ugron Gáspár
földbirtokosnál

B i k a f a l v á n,

u. p. Székely-Uvárhely.

Megrendeléseket ezen lap kiadóhivatala is elfogad. 226. (13-x)

A magas kormány kezdeményezése folytán 3,000,000 frt alaptőkével alapított

Hungária műtrágya-, kénsav- és vegyi ipar részvény-társaság

ajánlja saját gyártmányu, tiszta kénsavval feltárt, elismert kitűnő minőségű műtrágyáit; **csontliszt-, spodium-, ammoniak és ásványi superphosphatokat, párolt csontlisztet,**

Répatrágyát,

chilisalétromot, kénsavas kálit és ammoniakot; különlegességeket, mint: szőlő-, répa-, rét-, kender- stb. trágyát és mindennemű egyéb műtrágyát. — Talaj-elemzések díjmentesen eszközöltnék. — Felvilágosítással és árjegyzékkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája: **Külső-soroksári-út, régi lóverseuytér, vagy Kiss Ernő** vaskereskedő **Kolozsvárt,** a ki az erdélyi részekre **egyedüli és kizárólagos** nagy raktárt tart; honnan a műtrágya anyagok közvetlenül és **jutányos** áron beszerezhetők — szavatolt belérték mellett — bármily mennyiségben.

Gyárak: **Budapestben és Zsolnán.**

Posta és távirdahivatal Budapest kénsavgyár.

201. (18-x)

Mindennemű műtrágya.

Répatrágya.

Megjelent: **FROMMER A. HERRMAN** utóda

119 Füzlet: V. TÜKÖR-UTCZA 5. SZÁM. **BUDAPEST** Fióküzlet: VI. ANDRÁSSY-UT 1. SZÁM. (24-39)

ŐSZI ÁRJEGYZÉKE

➔ őszel vetendő magvakról, rózsákról, virághagymákról és diszfákról. ➔

Vásárol mindennemű **GAZDASÁGI MAGVAKAT** a legmagasabb árakon.

Valamennyi MÜTRÁGYÁKAT

legolesőbban szállítanak a

SÁTORI-FÉLE

MÜTRÁGYAGYÁRAK

Budapest és Mezőtelegden.

Központi iroda:

BUDAPEST, IX., Dandár-utca 25. sz.

242. (2 x)

Arankamentes Lóhermag nagyszemű

100 kilója 76 frt.

5, 10, 25, 50 kilós zsákokban
államilag ólomzárva.

Répamag ugyanolyan árban

Alvinczen feladva

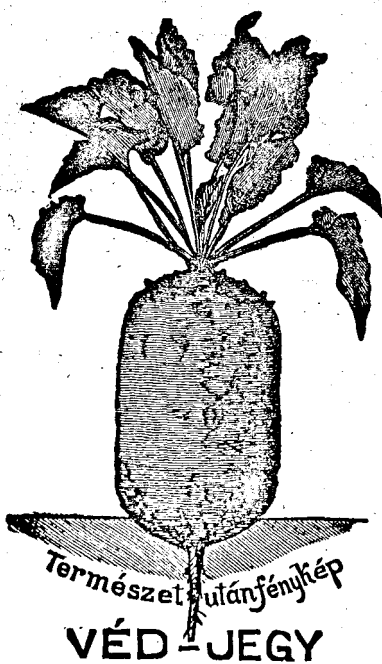
➔ utánvétellel kapható ➔

Gróf Teleki Arvéd

drassói uradalmában,

u. p. Koneza.

235. (9-20)

A Borries-féle uradalmak igazgatósága a t. gazda-
közönség b. tudomására hozza, hogy

eredeti eckendorfi

➔ TAKARMÁNY RÉPAMAG ➔

valódi minőségben

Ausztria Magyarországon csakis

MAUTHNER ÖDÖN

magkereskedésében

BUDAPESTEN

kapható.

➔ Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik. ➔

229. (12-x)

EGERESI mütrágya-gyár

KRAMMER J

Ajánlja: párolt csontliszt, szuperfoszfát, Thomassalak,
trágyafosz, chilisalétrom és egyéb különleges mütrágya-

termékeit. Talajvizsgálatok díjmentesen eszközöltnék — Részletes árjegyzékkel szolgál a gyár központi irodája

Budapest, V., Dorottya-utca 9. szám.

202. (18-52)